

SUPREMO TRIBUNALE DELLA SEGNETURA APOSTOLICA. *Iurium*. Decreto definitivo (O. - Congregatio pro Clericis). Prot. n. 38415/06 CA. Mussinghoff, Ponente. (www.bistum-regensburg.de/download/borMedia0596105.pdf)^(*)

(*Omissis*)

I. FACTI SPECIES. 1. Decretis diei 15 novembris 2005 Exc.mus Episcopus R.: a) suppressit cum effectu immediato Consilia Vicariatuum foraneorum intra fines dioecesis R. et Consilium v.d. "Diözesanrat der Katholiken"; b) ex novo erexit Consilium pastorale dioecesanum et Coetum dioecesanum coordinationis apostolatus laicorum v.d. "Diözesankomitee", atque c) nova statuta promulgavit pro consiliis pastoralibus paroecialibus, pro Vicariatibus foraneis, pro Consilio pastorali dioecesano iuxta cann. 511-514 et, ad modum exempli, pro Coetu coordinationis apostolatus laicorum ("Musterstatut für das Diözesankomitee im Bistum R."). Quae statuta vigere coeperunt die 27 novembris 2005 ad quadriennium et ad experimentum.

Cl.mus autem D.nus O., membrum consilii paroeciae S. Martini in pago v.d. "P." et usque ad suppressionem consiliorum etiam membrum Consilii v.d. "Diözesanrat" necnon Praeses v.d. "Dekanatsrat" in pago v.d. "P.-P.", die 24 novembris 2005 revocationem omnium decisionum, de quibus supra, ab Exc.mo Episcopo ad normam can. 1734 expetiit.

Nulla responsione recepta, D.nus O. die 5 ianuarii 2006 contra silentium Exc.mi Praesulis ad Congregationem pro Episcopis recurrit et suspensionem omnium decretorum exposulavit. Haec autem Congregatio recursum die 23 ianuarii 2006 pro competentia ad Congregationem pro Clericis transmisit, quae eum die 10 martii 2006 reiecit, confirmans omnia decreta ab Exc.mo Episcopo die 15 novembris 2005 lata: "da sie *in discernendo et in procedendo* den kirchenrechtlichen Normen entsprechen".

2. Quo decreto die 18 martii 2006 recepto, D.nus O. die 1 aprilis 2006 recursum ad H.S.T. interposuit. Re rite discussa, Congressus H.S.T. die 9 februarii 2007 decrevit recursum non esse admittendum et facto non admitti ad disceptationem coram Em.mis et Exc.mis Iudicibus, quippe qui manifeste quovis caret fundamento. Contra hoc decretum recursum ad Collegium Em.morum et Exc.morum H.S.T. Iudicum interposuerunt die 22 martii 2007 Cl.ma Patrona recurrentis et die 25 martii 2007 Recurrens ipse. Expositis motivis recursus et exarato voto pro rei veritate a Rev.mo Promotore

Iustitiae deputato, nunc Nobis decidendum est: **An decretum Congressus, die 9 februarii 2007 latum, in casu, reformandum sit.**

II. IN IURE ET IN FACTO. 3. H.S.T. hisce in casibus, iuxta art. 123 § 1 Const. Apost. *Pastor bonus*, tantum "cognoscit de recursibus adversus actus administrativos singulares sive a Dicasteriis Curiae Romanae latos sive ab ipsis probatos, quoties contendatur num actus impugnatus legem aliquam in decemendo vel in procedendo violaverit". Quam ob rem Signaturae Apostolicae in casu tantum est videre de asserta illegitimitate actus administrativi singularis. Ipsa neque videt de actibus potestatis legislativae, neque de actibus administrativis generalibus, neque de actibus qui non sunt a potestate ecclesiastica administrativa latis. Non iudicat praeterea de utilitate vel de opportunitate actus impugnati. Eius competentia proinde in casu minus late patet quam illa Congregationis pro Clericis.

Praemittendum quoque est nullo modo requiri ut H.S.T. in examine recursus de omnibus et singulis rationibus motivis a Congregatione adductis videat, cum sufficiat videre de asserta illegitimitate eius decisionis.

4. Quae Congregatio die 10 martii 2006 recursum reiecit hierarchicum et omnia decreta ab Exc.mo Episcopo R. die 15 novembris 2005 lata confirmavit. D.nus O. tunc die 1 aprilis 2006 ad H.S.T. provocavit "gegen die Entscheidungen dieses Dekret", atvero simul animadvertibat in illo decreto haberi "unstrittigen bzw. Selbstverständlichen Punkten, die gar nicht in Frage gestellt sind", uti exemplum adducens constitutionem consilii pastoralis dioecesani. Idem autem D.nus in inscriptione recursus coram Congregatione tamquam eius obiectum indicaverat: "Auflösung des Diözesanrats, der Dekanatsräte bzw. ... Änderungen der Statuten ... des Pfarrgemeinderats ... sowie der Ordnung für die Dekanate". Ipse nunc, in recursu adversus decretum Congressus diei 9 februarii 2007, explicite statuit se recursum haud proposuisse contra constitutionem consilii dioecesani pastoralis neque contra constitutionem s.d. "Diözesankomitee".

5. Cum Cl.mus D.nus O. coram Congregatione impugnavisset mutationem statutorum consiliorum pastoralium paroecialium et novas normas pro vicariatibus foraneis, impugnatum decretum ab Em.mo Praefecto in Congressu diei 9 februarii 2007 latum, ante omnia in memoriam revocavit statuta non esse actus administrativos singulares. Quod principium per se valet tam de statutis cum potestate legislativa quam de statutis sine ea latis. Cum autem Exc.mus Episcopus novas normas pro consiliis pastoralibus paroecialibus et pro vicariatibus foraneis sine dubio vi potestatis legislativae tulerit cumque earum promulgatio praescriptis regatur de legibus (cf. can. 94, § 3), non autem de actibus administrativis singularibus, impugnatum Congressus decre-

tum recte statuit ad H.S.T. non pertinere videre de novis statutis ab Exc.mo Episcopo R. vi potestatis legislativae latis, neque de eorum promulgatione. Episcopi enim dioecesani est leges pro sua dioecesi ferre. Can. 381 § 1 recitat: "Episcopo dioecesano in dioecesi sibi commissa omnis competit potestas ordinaria, propria et immediata, quae ad exercitium eius muneris pastoralis requiritur [...]". Can. 391 addit in § 1: "Episcopi dioecesani est Ecclesiam particularem sibi commissam cum potestate legislativa, executiva et iudiciali regere, ad normam iuris" atque in § 2: "Potestatem legislativam exercet ipse Episcopus", dum ordinarie potestatem executivam per Vicarium generalem et iudicalem per Vicarium iudicalem exercet. Can. 135 § 2, tandem, praescribit: "Potestas legislativa exercenda est modo iure praescripto, et ea qua in Ecclesia gaudet legislator infra auctoritatem supremam, valide delegari nequit, nisi aliud iure explicite caveatur; a legislatore inferiore lex iuri superiori contraria valide ferri nequit".

6. Relate vero ad s.d. "Diözesankomitee", idem Exc.mus Episcopus tantum proposuit s.d. "Musterstatut", quod, iuxta ipsum Cl.mum Recurrentem, dein ab ipso constituto organo v.d. "Diözesankomitee" mutatum est "und dann von diesem selbst in der neuen Form selbst beschlossen" atque tandem de novo more consueto in ephemeridibus dioecesanis publici iuris factum est.

7. Videndum manet de asserta illegitimitate suppressionis consiliorum catholicorum in dioecesi R., animadverso quod impugnatum Congressus decretum hanc ad rem nullo pacto edixit Cl.mum Recurrentem activa carere legitimatione.

8. Legitur in Concilii Vaticani II Decreto *Apostolicam actuositatem*, n. 26: "In dioecesibus, in quantum fieri potest, habeantur consilia quae operam apostolicam Ecclesiae, sive in campo evangelisationis et sanctificationis sive in campo caritativo, sociali et aliis, adiuvent, cooperantibus convenienter clericis et religiosis cum laicis. Haec consilia poterunt variarum laicorum consociationum et inceptorum mutuae coordinationi inservire, salva uniuscuiusque indole propria et autonomia. Huiusmodi consilia habeantur, si fieri potest, etiam in ambitu paroeciali et interparoeciali, interdioecesano, necnon in ordine nationali vel internationali."

Quo in textu, utique, sermo fit de indole propria et autonomia laicorum consociationum et inceptorum, quorum illa consilia mutuae coordinationi inserviant. Ad rem remitti potest ad can. 215: "Integrum est christifidelibus, ut libere condant atque moderentur consociationes ad fines caritatis vel pietatis, aut ad vocationem christianam in mundo fovendam, utque conventus habeant ad eosdem fines in communi persequendos". Pertinet vero eorundem agnitio in Ecclesia ad competentem ecclesiasticam auctoritatem, id est

in ambitu dioecesano ad Episcopum dioecesanum (cf. can. 299, § 3). Ad eum, quoque, spectat varias apostolatus rationes in dioecesi fovere atque curare "ut in universa dioecesi, vel in eius particularibus districtibus, omnia apostolatus opera, servata uniuscuiusque propria indole, sub suo moderamine coordinentur" (can. 394 § 1). Unius, denique, auctoritatis ecclesiasticae competentis est erigere christifidelium consociationes quae intendunt fines, "quorum prosecutio natura sua eidem ecclesiasticae auctoritati reservatur" (can. 301, § 1).

Consociationes, quas christifideles ad normam can. 299, § 1, firmo semper praescripto can. 301, § 1, privata inter se conventionem inita, constituere et gubernare possunt, confundi autem nequeunt cum illis consiliis, in quibus christifideles voto consultivo partem habent in ipso regimine dioecesis eiusve partium (cf. cann. 511-514; 536), neque horum consiliorum propriam competentiam usurpare possunt illae consociationes. Animadvertendum est Concilium Vaticanum II in Decreto *Christus Dominus*, n. 27 etiam egisse de consilio pastoralis dioecesano, "cui Episcopus dioecesanus ipse praesit et in quo clerici, religiosi et laici, specialiter delecti, partes habeant" et cuius est "ea quae ad pastoralia opera spectant investigare, perpendere atque de eis practicas expromere conclusiones" (cf. cann. 511-514).

9. In Germania Synodus Herbipolensis (v.d. "Gemeinsame Synode der Bistümer der Bundesrepublik Deutschland in Würzburg 1971-1975"), in v.d. "Beschluss: Verantwortung des ganzen Gottesvolkes für die Sendung der Kirche" diei 11 maii 1975, omnia consilia dioecesana, interparoecialia et paroecialia ordinavit et per "Anordnung" omnibus dioecesibus imposuit ut, ad normam art. 14.2 Ordinationum eiusdem Synodi (v.d. "Das Statut der Gemeinsamen Synode der Bistümer in der Bundesrepublik Deutschland"), leges particulares pararent, adeo ut istae ordinationes ("Anordnungen") post publicationem in commentariolis dioecesanis vim legis Conferentiae Episcopalis Germaniae vel vim legis dioecesanae obtinerent. Papa Paulus VI die 13 decembris 1975 recognitionem Synodi Herbipolensis concessit, quae iuxta litteras Congregationis pro Episcopis diei 18 decembris 1975 in commentariolo dioecesium Germaniae publici iuris facta est. Constitutio istorum consiliorum ideo lege ("Anordnung") Conferentiae Episcopalis Germaniae praescribebatur.

10. Novus autem Codex Iuris Canonici anni 1983 promulgatus nonnullas normas circa consilia dedit. Sive Comitatus centralis catholicorum ("Zentralkomitee der Katholiken") sive Conferentia Episcopalis Germaniae anno 1987 censuerunt consilia in Germania iuxta Synodum Herbipolensem constituta normis c.i.c. adaptanda non esse. Leges autem, etiam Synodi Herbipolensis, non sunt immutabiles in aeternum, semper salvo iure divino. Iam

plus quam triginta annis a conclusione Synodi elapsis, emendationes Exc. mus Episcopus in singulis dioecesibus necessariae videri possunt.

11. Instructio vero *Ecclesiae de mysterio* diei 15 augusti 1997 (AAS 89 [1997] 852-877) in art. 5 expresse reprobavit instituta "parallela vel auctoritatem immi-nuentia consiliorum dioecesanorum presbyteralis et pastoralis, sicut etiam consiliorum paroecialium, quae iure universalis Ecclesiae in cann. 536, § 1 et 537 reguntur", ideoque ad rem statuit: "Si quondam instituta orta sunt ob consuetudines locales vel particularia rerum adiuncta, opera detur ut illa accommodentur Ecclesiae legibus vigentibus". Sedulo animadvertendum est agi in casu de instructione a Summo Pontifice approbata *in forma specifica*, quae haudquaquam regitur praescripto can. 34, § 2, iuxta quod instructio legibus non derogat, nam per approbationem *in forma specifica* Summus Pontifex illam Instructionem Suam fecit. Quapropter plena vi gaudet eius clausula finalis, iuxta quam: "Revocantur *leges particulares et constitutiones* adhuc validae, quae his normis contrariae sunt, pariterque facultates ad experimentum concessae a Sancta Sede vel a qualibet auctoritate ei subiecta" (emphasis addita est). Inter illas leges particulares comprehenduntur, si auctoritatem minuunt consiliorum pastoralium tam dioecesanorum quam paroecialium, leges particulares, quibus ordinationes Synodi Herbipolensis executioni mandatae sunt, dum inter constitutiones item comprehenduntur statuta.

12. In Dioecesi R. unum solum consilium in ordine dioecesano praeter Consilium presbyterale exstabat, scilicet consilium v.d. "Diözesanrat", quod competentias consilii pastoralis usurpavit, quamquam haudquaquam ad normam principiorum in illa Instructione expositorum compositus erat et procedebat (cf. etiam cann. 511-514). Illud enim consilium: a) fines in can. 511 pro Consilio pastoralis dioecesano recensitas explevit (cf. art. 1 statutorum diei 15 novembris 2001); b) compositum non erat ad normam can. 512, § 1, quia membra ex Institutis vitae consecratae non praevidebantur (cf. art. 11); c) laicus vel laica ei praesidebat (cf. art. VIII), quamquam ad normam can. 511 Episcopi dioecesani est consilio pastoralis dioecesano praeesse; d) in nonnullis quaestionibus voce deliberativa gaudebat (cf. art. IV), dum in consilio pastoralis dioecesano Episcopus decisiones fert et membra voto tantum consultivo gaudent.

Attenta Instructione *Ecclesiae de mysterio*, Exc. mus Episcopus R. rite censuit oportere ut haberentur duo consilia iuxta diversitatem munerum. Quae solutio requirebat suppressionem unius exstantis consilii ("Diözesanrat"). Exc. mus Episcopus sua auctoritate consilium pastorale dioecesanum erexit et statuta exemplaria pro consilio catholicorum dioecesano ("Musterstatut") proposuit, quod ei licuit. Nulla norma ab Exc. mo Episcopo violata est. Ceterum, in nonnullis dioecesibus Germaniae duo exstant consilia.

13. Nobis videndum non est de normis vi potestatis legislativae latis, quibus Exc. mus Episcopus configurationem consilii paroeciae (v.d. "Pfarrgemeinderat") mutavit, quia munera consilii pastoralis paroeciae et consilii catholicorum paroeciae coniuncta erant. Consilio enim pastoralis paroeciae parochus praest, dum eius membra voto consultivo gaudent et ad actuositatem pastorem fovendam suum praestant adiutorium (cf. can. 536).

14. Exc. mus Episcopus R., tandem, consilia pro Vicariatus foraneis (v.d. "Dekanatsrat") suppressit, quamvis Instructio *Ecclesiae de mysterio* sileat de consiliis pastoralibus vicariatum foraneorum, quae iure universalis non praevidentur. Principia vero in dicta Instructione exposita ex natura rei etiam consiliis Vicariatum foraneorum applicanda sunt. Iamvero consilium quoque Vicariatus foranei in dioecesi R. coniungebat in unum munera consilii catholicorum et consilii pastoralis decanatus (cf. v.g. art. 1 eius Statutorum diei 15 novembris 2001), quin observaret recta principia, quae ex analogia patent ex normis universalibus vigentibus pro consilio pastoralis tam dioecesanum quam paroeciali. Exc. mus Episcopus proinde etiam in supprimendis consiliis Vicariatum foraneorum haudquaquam absque iusta ratione egit.

15. Institit Cl. ma Recurrentis Patrona in voto Conferentiae Episcopalis Bavariae ut in re communi consilio procederetur. Competentiam autem iuridicam ad rem solummodo Episcopus dioecesanus habet (cf. can. 391).

16. Iuxta praescriptum can. 50 ab Exc. mo Episcopo ii audiendi erant, quantum fieri poterat, quorum iura laedi possent. Votum autem praevium Consilii centralis catholicorum ("Zentralkomitee der Katholiken") et ipsorum consiliorum suppressorum ab Exc. mo Episcopo exquisitum non est, sed propositam reformationem bene noverunt et in mediis communicationis socialis Consilium centrale catholicorum se publice opposuerat. Can. 50, ceterum, illam auditionem tantum praescribit "quantum fieri potest" et tantum relate ad eos "quorum iura laedi possint". Iamvero, in casu haud liquet quonam iure gavis sint consilia, de quibus in casu, ne supprimerentur, attenta praesertim Instructione *Ecclesiae de mysterio*, de qua satis supra.

17. Concludendum proinde est, in quantum ad H.S.T. pertinet videre, non probari in casu violationem legis, sive in decernendo sive in procedendo.

III. CONCLUSIO. 18. Omnibus sive in iure sive in facto aequae rimatis, infra-scripti Iudices, Christi Nomine invocato, pro Tribunali sedentes ac solum Deum prae oculis habentes, dubio proposito respondendum decreverunt ideoque facto respondent:

NEGATIVE, seu decretum Congressus die 9 februarii 2007 latum non esse reformandum.

Retineatur pro expensis H.S.T. cautio in eius arca deposita. Pars recurrens suae Cl.mae Patronae congruum solvat honorarium, dum quoad honorarium Rev.di ecclesiasticae Auctoritatis Patroni iam satis provisum est in impugnato Congressus decreto.

Ita pronuntiamus ac statuimus, mandantes iis quorum interest, ut hoc Nostrum definitivum decretum executioni tradant, ad omnes iuris effectus.

Datum Romae, e sede Supremi Signaturae Apostolicae Tribunalis, die 14 novembris 2007.

(Signati) Augustinus Card. VALLINI, *Praefectus*
Ioannes Ludovicus Card. TAURAN
† Aloisius MARTÍNEZ SISTACH
† Henricus MUSSINGHOFF, *Ponens*
† Xaverius ECHEVARRÍA RODRÍGUEZ

(Omissis)
